

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σκοπός

- Συνδυαστική παρουσίαση τοπικής ιστορίας, καλλιτεχνικής δημιουργίας, νέων τεχνολογιών σε παράδειγμα εκπαιδευτικής αξιοποίησης.

Ενότητες

- Από την Τοπική Ιστορία στη Γενική Ιστορία.
- Νέες Τεχνολογίες και Εκπαίδευση.
- Ψηφιακή Ιστορία.
- Παρουσίαση Έρευνας.

Ιστορία

- Τα τελευταία χρόνια, οι ιστορικοί διεύρυναν τα ενδιαφέροντά τους στην ιστορική έρευνα, ώστε να συμπεριλαμβάνονται σ' αυτά όχι μόνο πολιτικά γεγονότα, οικονομικές τάσεις και κοινωνικές δομές, αλλά και η ιστορία της καθημερινής ζωής, η ιστορία του υλικού πολιτισμού (Burke, 2004).
- Χρησιμοποιούμε όλο και περισσότερο, ένα ευρύτερο φάσμα τεκμηρίων για μια «πολυφωνική» (multiperspectivity) προσέγγιση του μαθήματος της ιστορίας, όπου οι εικόνες έχουν τη δική τους θέση δίπλα στα γραπτά κείμενα και τις προφορικές μαρτυρίες.

Τέχνη

- Η τέχνη ως εκδήλωση της κοινωνικής συνείδησης, αναπαράγει και ερμηνεύει σε εικαστική μορφή την κοινωνική πραγματικότητα, τις σχέσεις, δηλ. των ανθρώπων μεταξύ τους και προς το περιβάλλον.
- Τα έργα τέχνης ως εικόνες (icon) επιβάλλουν την παρουσία τους ως υλική υπόσταση και ως συμβολική αξία.
- Αποτελούν οπτικές μαρτυρίες/αναπαραστάσεις των κοινωνικών-οικονομικών διαδικασιών του τόπου και του χρόνου στον οποίο παράγονται, συμβάλλοντας στην αμεσότερη επαφή με το παρελθόν.

Τέχνη - Σχολείο

- Μέσα από την ενασχόληση με τα έργα τέχνης, όπως η Charman L. υποστηρίζει, οι μαθητές /τριες μαθαίνουν να εκτιμούν την καλλιτεχνική κληρονομιά και τις ποικίλες κουλτούρες ώστε να συνειδητοποιούν τον κοινωνικό ρόλο της τέχνης.
- Η εκτίμηση της πολιτιστικής/καλλιτεχνικής κληρονομιάς και της κουλτούρας επιτυγχάνεται.
- Με την θέαση και «ανάγνωση» των έργων ως καλλιτεχνημάτων , αλλά και ως κειμένων “text”.
- Μέσα από τις ίδιες τις οπτικές μορφές που δημιουργεί το παιδί.
- Μέσα από τεχνικές και διαύλους δημιουργικότητας.

Ψηφιακή Ιστορία

- Η ψηφιακή ιστορία αποτελεί μια προσέγγιση για την μελέτη ιστορικών θεμάτων με τη χρήση των νέων τεχνολογιών.
- Μέσω των δυνατοτήτων που παρέχονται από τις Νέες Τεχνολογίες μπορούν να αξιοποιηθούν σε ψηφιακή μορφή.
- Σημαντικές ιστορικές πηγές (εικόνες αντικειμένων, πίνακες, προφορικές μαρτυρίες, βίντεο, έργα τέχνης, κ.ά.) για την πολυτροπική ανάδειξη ιστορικών γεγονότων και την κατανόηση του τρόπου ζωής σε παλαιότερες εποχές.

Τοπική Ιστορία

- Η μελέτη θεμάτων της τοπικής ιστορίας μπορεί να λειτουργήσει ως πλαίσιο ερευνητικής και διδακτικής προσέγγισης στο πεδίο της γενικής ιστορίας.
- Ένα παράδειγμα αποτελεί η θεματολογία της τοπικής ιστορίας της ελληνικής Θράκης (1930-2011) με εφαρμογές στη διδακτική πράξη.

Εκπαιδευτική Πρόταση

- Η ψηφιακή αξιοποίηση πρωτογενούς ιστορικού οπτικού υλικού, όπως ξυλόγλυπτα χειροτεχνήματα στη διδασκαλία της ιστορίας, μέσω μιας ιστοσελίδας, με στόχο τη γνωριμία με την ιστορία και τον πολιτισμό των Σαμοθρακιτών, στο γενικότερο πλαίσιο των κοινωνικο-οικονομικών συνθηκών του θρακικού χώρου .
- Η εκπαιδευτική πρόταση μπορεί να αποτελέσει διαθεματική προσέγγιση της τοπικής ιστορίας, μέσω της τέχνης της ξυλογλυπτικής και των νέων τεχνολογιών.

Διδασκαλία της ιστορίας και ΤΠΕ (1/2)

- Η ψηφιακή ιστορία μπορεί να δημιουργήσει νέες μορφές ιστορίας στο μέλλον.
 - Γιατί παρέχει τη δυνατότητα συλλογής ιστορικών εγγράφων,
 - εικόνων και προσωπικών αφηγήσεων, πολλά από τα οποία πιθανόν θα χαθούν .
 - Μπορεί να αποτελέσει πολύτιμο εργαλείο για την παραγωγή ιστορίας προσωπικών αναμνήσεων και υλικών.

Διδασκαλία της ιστορίας και ΤΠΕ (2/2)

- Οι ιστορικοί μπορούμε να αξιοποιήσουμε στοιχεία στην ψηφιακή τους μορφή.
- Κείμενα, πίνακες, εικόνες, ήχο, βίντεο, προφορικές μαρτυρίες, σχεδιαγράμματα,
- για να αποκαλυφθούν γεγονότα του παρελθόντος και να κατανοηθεί ο τρόπος ζωής και παραγωγής/επικοινωνίας σε προηγούμενες εποχές.

Η ψηφιακή ιστορία ακολουθεί τις παιδαγωγικές ενέργειες (1/2)

Η ψηφιακή ιστορία ακολουθεί τις παιδαγωγικές ενέργειες που προτείνει η σύγχρονη διδασκαλία της ιστορίας (Κόκκινος, 2003), οι οποίες αφορούν (1):

- στην αναζήτηση για τις ιστορικές αλήθειες μέσα από ποικίλες, ιστορικές πηγές,
- στην ενεργό συμμετοχή των παιδιών για την κατασκευή και αναπαραγωγή της ιστορικής αφήγησης μέσω των εικόνων,
- στην αισθητοποίηση στον τομέα της διδασκαλίας και στην ανάπτυξη της ιστορικής φαντασίας (Hobsbawm, 1997).

Η ψηφιακή ιστορία ακολουθεί τις παιδαγωγικές ενέργειες (2/2)

Η ψηφιακή ιστορία ακολουθεί τις παιδαγωγικές ενέργειες που προτείνει η σύγχρονη διδασκαλία της ιστορίας (Κόκκινος, 2003), οι οποίες αφορούν (2):

- στη χρήση της παρατήρησης, της ιστορικής φαντασίας, της ιστορικής υπόθεσης και κατάταξης, με σκοπό την καλλιέργεια της δημιουργικής σκέψης,
- στη διαπολιτισμική προσέγγιση της ιστορίας,
- στη γλωσσική επεξεργασία της αφήγησης και της εικόνας, με στόχο την παραγωγή προφορικού και γραπτού ιστορικού λόγου.

Αυτά που χρησιμοποιούνται περισσότερο στη διδασκαλία της ιστορίας είναι (1/3):

- Τα υπερκείμενα, για την αναζήτηση των πηγών και την ανακάλυψη των σχέσεων μεταξύ των θεμάτων,
- ο επεξεργαστής κειμένου,
- οι βάσεις πληροφοριών για την αναζήτηση θεωριών και τη διατύπωση ιστορικών υποθέσεων,
- τα ηλεκτρονικά περιβάλλοντα επικοινωνίας,

Αυτά που χρησιμοποιούνται περισσότερο στη διδασκαλία της ιστορίας είναι (2/3):

- οι προσομοιώσεις,
- το ψηφιακό βίντεο,
- οι εννοιολογικοί χάρτες,
- τα διαδραστικά παιχνίδια,
- τα συστήματα γεωγραφικών πληροφοριών και τα σχεδιαστικά προγράμματα (Παπακώστα, 2009).

Αυτά που χρησιμοποιούνται περισσότερο στη διδασκαλία της ιστορίας είναι (3/3):

Όλα αυτά τα ηλεκτρονικά εργαλεία επιτρέπουν:

- την κατανόηση όψεων του ιστορικού χρόνου,
- όπως τη χρονολογία, τη περιοδολόγηση, τη συνέχεια, την αλλαγή, την αλληλουχία,
- μέσα από την οπτικοποίηση και αισθητοποίηση του ιστορικού παρελθόντος.

Ιστορικός χρόνος (1/5)

Ο Φερνάν Μπροντέλ (1902-1985) ξεχώριζε τον χρόνο:

- της «μακράς διάρκειας» = τη χρονική ακολουθία μέσα στην ανθρώπινη ιστορία των συστημάτων, που διέπουν τις σχέσεις του ανθρώπου με το υλικό περιβάλλον του,
- από το χρόνο, μέσα στο εσωτερικό αυτών των φάσεων, των μακρών συγκυριακών κύκλων, οι οποίοι περιγράφηκαν από οικονομολόγους.

Ιστορικός χρόνος (2/5)

- Όπως ο Νίκολας Κοντρατίεφ (1882-1930) ή ο Τζόζεφ Σουμπέτερ (1883-1950).
- Σήμερα βρισκόμαστε στη φάση Β ενός κύκλου του Κοντρατίεφ, που είχε αρχίσει πριν τριάντα με τριανταπέντε χρόνια, μετά από μια πιο μακρόχρονη φάση Α (από το 1945 ως το 1975) στην ιστορία των πέντε αιώνων του καπιταλιστικού συστήματος.
- Στην φάση Α, το κέρδος προέκυπτε από την υλική – βιομηχανική ή άλλη – παραγωγή.
- Στην φάση Β, ο καπιταλισμός, για να συνεχίσει να δημιουργεί κέρδος, έπρεπε να καταφύγει στην κερδοσκοπία.

Ιστορικός χρόνος (3/5)

- Για περισσότερο από τριάντα χρόνια, οι επιχειρήσεις, τα κράτη και τα νοικοκυριά χρεώνονταν σε μαζική κλίμακα.
- Σήμερα, διανύουμε το τελευταίο κομμάτι της φάσης Β του Κοντρατίεφ, κατά τη διάρκεια του οποίου η δυνητική πτώση γίνεται πραγματική και οι φούσκες εκρήγνυνται η μια μετά την άλλη: οι χρεοκοπίες πολλαπλασιάζονται, η συγκέντρωση του κεφαλαίου αυξάνει, η ανεργία ενισχύεται και η οικονομία γνωρίζει μια κατάσταση πραγματικής ύφεσης.

Ιστορικός χρόνος (4/5)

- Η παρούσα στιγμή του συγκυριακού κύκλου συμπίπτει με τη μεταβατική περίοδο μεταξύ δυο συστημάτων μακράς διάρκειας και κατά συνέπεια, χειροτερεύει;

Ιστορικός χρόνος (5/5)

- Αυτό που βασικά διαφοροποιεί τη φάση αυτή από την αδιάλειπτη διαδοχή των προηγούμενων συγκυριακών κύκλων, είναι ότι ο καπιταλισμός δεν καταφέρνει πια «να αποτελεί ένα σύστημα», με την έννοια που καταλάβαινε ο φυσικο-χημικός Ilya Prigogine (1917-2003):
- *όταν ένα σύστημα, βιολογικό, χημικό ή κοινωνικό, αποκλίνει όλο και περισσότερο κι όλο και συχνότερα από την κατάσταση της ευστάθειας, δεν μπορεί να ξαναβρεί την ισορροπία του και τότε παρατηρούμε να αναπτύσσεται μια διακλάδωση σε μια νέα κατάσταση.*
- Βλ. στο www.epohi.gr/portal/arxeio/1517

Ψηφιακή Ιστορία - Πλεονεκτήματα (1/2)

- Ένα πλεονέκτημα της ψηφιακής ιστορίας είναι ότι το ιστορικό υλικό δημιουργείται και τροποποιείται με σχετικά μικρή προσπάθεια ή δαπάνη.
- Αναπαράγεται με σχεδόν μηδενικό κόστος, διαμοιράζεται σε μεγάλο αριθμό ατόμων και μεταδίδεται σε ελάχιστο χρόνο.
- Σημαντικό επίσης είναι το γεγονός ότι η ψηφιακή ιστορία δημιουργεί συνθήκες:
 - εύκολης πρόσβασης στις ιστορικές πηγές σε ιστορικούς, ερευνητές, εκπαιδευτικούς και μαθητές,
 - εφόσον περιορίζει την απαίτηση να επισκεφτεί ο/η ενδιαφερόμενος/η χώρους, όπου αυτές είναι διαθέσιμες.

Ψηφιακή Ιστορία – Πλεονεκτήματα (2/2)

- Με τη διαχείριση και επεξεργασία των ιστορικών πληροφοριών, κατά τη διδασκαλία τη ιστορίας, οι μαθητές/τριες μπορούν να προσεγγίσουν τον τρόπο με τον οποίο κατασκευάζεται η ιστορία από τους ιστορικούς.
- Για παράδειγμα, τα project σε μορφή cd-rom ή οι ιστοσελίδες με τα διάφορα links που παρέχουν, δίνουν τη δυνατότητα στο μαθητή να κινείται διερευνητικά μέσα στο κείμενο με μια ποικιλία τρόπων, ανακαλύπτοντας την ιστορική πληροφορία.

Η έρευνα

- Ένας τομέας που προβάλλεται από τη σύγχρονη ιστοριογραφία είναι αυτός της καθημερινής ζωής, ο οποίος μπορεί να αξιοποιηθεί στη διδακτική της ιστορίας.
- Το αντικείμενο της ιστορίας, από τη φύση του, συναρτάται με την καθημερινή ζωή του ανθρώπου, όπως αυτή εξελίσσεται στο φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον.
- Η αξιοποίηση κάθε ίχνους ανθρωπίνης παρουσίας στην ιστορία, ευνοεί τη σύνδεση παρελθόντος-παρόντος και ενισχύει την ανάπτυξη της ιστορικής σκέψης.

Καθημερινή ζωή και παραγωγή στην ιστορία

- Τα καθημερινά αντικείμενα/χειροτεχνήματα έχουν τη δική τους θέση στην ιστορία και μπορούν να μελετηθούν σε σχέση με το ιστορικό περιβάλλον και τις γενικότερες εξελίξεις.
- **Η μελέτη τους μπορεί να δώσει στοιχεία που αφορούν:**
 - στους ανθρώπους που τα παράγουν και τα προσλαμβάνουν (δημιουργοί/καταναλωτές),
 - στον χρόνο και τον χώρο, στον οποίο παράγονται,
 - στο ιστορικό, κοινωνικό, ταξικό και πολιτισμικό συγκείμενο δημιουργίας και χρήσης.

Ερευνητικό Υλικό

- *Στην ιστορική, εθνογραφική επιτόπια έρευνα που παρουσιάζουμε τα δεδομένα που ταξινομούμε και μελετούμε αφορούν:*
 - στους ξυλογλύπτες, που έδρασαν στην ελληνική Θράκη από το 1930-2011,
 - στα έργα που παράγουν (ξυλόγλυπτα έργα) ως υλικό τεχνικής και τέχνης, δηλ. ως «κείμενο»,
 - και στον δικό τους λόγο (συνεντεύξεις) για τα έργα ως «μετακείμενο».

Εκπαιδευτική Πρόταση..

- Η εκπαιδευτική πρόταση αφορά στην αξιοποίηση του οπτικού ιστορικού υλικού (ξυλόγλυπτα χειροτεχνήματα).
- Που παράγουν 5 τεχνίτες της Σαμοθράκης, στη διδασκαλία της ιστορίας μέσω των νέων τεχνολογιών.
- Η εφαρμογή που προτείνουμε είναι μια ιστοσελίδα, η δημιουργία της οποίας στηρίζεται στις παιδαγωγικές αρχές της ενεργητικής διερευνητικής μάθησης με στόχο την καλλιέργεια δεξιοτήτων και την απόκτηση ιστορικής γνώσης.

Διάρθρωση της ιστοσελίδας (1/2)

- Η παρουσίαση του ιστορικού υλικού οργανώνεται σε θεματικές ενότητες όπως για παράδειγμα: πληθυσμιακή σύνθεση, οικισμοί, οικονομία, ιστορία, ενδυμασία, ασχολίες, συνήθειες, γιορτές, έργα τέχνης, προφορικές μαρτυρίες.
- Ειδικά links οδηγούν τους μικρούς ερευνητές/τριες στην αναζήτηση των θεμάτων.
- Στην περιήγηση συνδέσεων με επιπλέον πηγές πληροφοριών (κείμενα, χάρτες, φωτογραφίες, βίντεο) ή με εκπαιδευτικές δράσεις.

Διάρθρωση της ιστοσελίδας (2/2)

- Στη θεματική ενότητα: «Έργα Τέχνης» παρουσιάζεται το οπτικό υλικό στην περίπτωση μας τα ξυλόγλυπτα χειροτεχνήματα των Σαμοθρακιτών τεχνιτών.
- Οι «μικροί ιστορικοί» προβαίνουν στην ανάγνωση/ανάλυση πρωτογενών ιστορικών ντοκουμέντων, ώστε να κατανοήσουν σημαντικά στοιχεία που αφορούν στην κοινωνική, οικονομική και πολιτισμική ιστορία των κατοίκων της Σαμοθράκης, στο γενικότερο πλαίσιο της ιστορίας της ελληνικής Θράκης.

Εκπαιδευτικές Δραστηριότητες

- Ως προς την επιλογή των δραστηριοτήτων, που θα στηρίξουν την ιστορική διδασκαλία, είναι σημαντικό να αποφευχθεί η περίπτωση να καταλήξουν σε μηχανιστικές καταγραφές πληροφοριών.
- Πρέπει να είναι προσανατολισμένες στην αξιοποίηση των δυνατοτήτων για εναλλακτικές μορφές έκφρασης, διερεύνησης, οικοδόμησης, προσέγγισης της γνώσης και σύνθεσης ιστορικών ερμηνειών.

Εκπαιδευτικές δράσεις που μπορούν να στηρίξουν την ερευνητική διαδικασία

Εκπαιδευτικές δράσεις που μπορούν να στηρίξουν την ερευνητική διαδικασία της ανάγνωσης των ξυλόγλυπτων χειροτεχνημάτων για την εξαγωγή ιστορικών παρατηρήσεων είναι:

- περιγραφές (προφορικές ή γραπτές) με βάση τα μορφολογικά χαρακτηριστικά -υλικό, σχήμα, χρώμα, διακόσμηση, μέγεθος,
- περιγραφές (προφορικές ή γραπτές) με βάση το είδος, τη χρήση και τη λειτουργία,
- διατύπωση ερωτήσεων με στόχο την άντληση πληροφοριών από ένα χρηστικό αντικείμενο- χρησιμότητα, αλλαγή μορφής/χρήσης, αξία, κ.ά.

Συνέχεια (1/3)...

- Συγκρότηση γραπτού καταλόγου ξυλόγλυπτων έργων στο γενικότερο πλαίσιο της τέχνης της ξυλογλυπτικής -εκκλησιαστικά, αστικά, ποιμενικά μικροξυλόγλυπτα, ποιμενικά ξυλοτεχνίας, αγροτικά εργαλεία, σκεύη, θρακικά παραδοσιακά μουσικά όργανα,
- με στόχο την αποκάλυψη διαφορών/ομοιοτήτων ως προς τη μορφή και λειτουργία.

Συνέχεια (2/3)...

- Ταυτοποίηση αντικειμένων με τη βοήθεια ερωτήσεων για τον δημιουργό, τον τόπο και τον χρόνο δημιουργίας,
- τα εξωτερικά χαρακτηριστικά, το υλικό, την ιστορική αξία, τη χρήση και λειτουργία, την αισθητικά αξία, τα συνοδευτικά αντικείμενα, την αξιολόγηση της αλλαγής και της συνέχειας.
- Συσχετίσεις αντικειμένων και ονομασιών με παρόμοια άλλων περιοχών του ελληνικού χώρου.
- Αντιστοιχίσεις έργων και ονομασιών από γλωσσάρι.
- Σχεδιασμός έργων -διαδικασία σκαλίσματος.
- Παραγωγή έργου.

Συνέχεια (3/3)...

Από την παρατήρηση και ανάλυση των ξυλόγλυπτων έργων μπορούν να προκύψουν στοιχεία, τα οποία αφορούν στη μορφή, τη λειτουργία, τη χρήση, την εξέλιξη στο χρόνο, τον δημιουργό, τον τόπο και τον χρόνο δημιουργίας, την αξία, κ.ά.

1^ο Παράδειγμα

- Η κατασκευή της **μαγκούρας** από τους Σαμοθρακίτες τεχνίτες συνδέεται με τις κτηνοτροφικές εργασίες.
- Ανήκει στον εξοπλισμό του τσοπάνη, από τον οποίο χρησιμοποιείται ως όπλο αμυντικό, αλλά και ως εργαλείο εξουσίας στο κοπάδι, γιατί με αυτήν το πειθαρχεί και το κατευθύνει.
- Είναι επίσης στήριγμα του τσοπάνη στις πορείες του στα κακοτράχαλα Σαμοθρακίτικα βουνά.
- Το ιδιαίτερα μεγάλο μήκος της (μέχρι και 3 μ.) τον εξυπηρετεί να πιάνει από το πόδι τα ζώα του κοπαδιού που σκαρφαλώνουν ψηλά.

2^ο Παράδειγμα

- Η κατασκευή των **σαμαριών** επίσης συνδέεται με την αυξημένη κτηνοτροφία του νησιού, η χρήση του στα ζώα (γαϊδουράκια, μουλάρια, άλογα) διευκολύνει τη μεταφορά προϊόντων (τροφή, γάλα), αλλά και ανθρώπων στις κορυφές των βουνών, όπου εκτρέφονται τα κοπάδια και όπου είναι δύσκολη η πρόσβαση με άλλο μέσο, λόγω του ορεινού εδάφους του νησιού.

3^ο Παράδειγμα (1/2)

- Από την παρατήρηση του **αρότρου** και μέσα από την έρευνα των πληροφοριών μπορούν να προκύψουν στοιχεία για τη μορφή, τη χρήση, την εξέλιξή του,
- όπως: Το άροτρο, κοινώς αλέτρι, είναι σημαντικό εργαλείο του γεωργού για το όργωμα.
- Από την εποχή του Ησιόδου και η χρήση και η μορφή του παραμένει ίδια μέχρι σήμερα.
- Τα ξυλάλετρα που έχει κατασκευάσει ο Σαμοθρακίτης τεχνίτης, έχουν τη μορφή του αρότρου, όπως αυτό περιγράφεται **από τον Ησίοδο.**

3^ο Παράδειγμα (2/2)

- Η κατασκευή του αρότρου συνδέεται γενικότερα με τις αγροτικές ασχολίες των κατοίκων της ελληνικής Θράκης.
- **ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ**- *«Από το Σεπτέμβριο που αρχίζουν τα οργώματα μέχρι τον Απρίλη, τον Μάη κάναμε αλέτρια».*
- Η χρήση του αρότρου διευκόλυνε την εργασία του οργώματος, βοήθησε στην οικονομία του χρόνου και του κόπου των γεωργών και συνέβαλε στην αύξηση της γεωργικής παραγωγής.
- Μέχρι και τον μεσοπόλεμο, ήταν το βασικότερο εργαλείο των γεωργών για το όργωμα.

Ερευνητικό Υλικό - Κατασκευές (1/5)

- Οι πέντε Σαμοθρακίτες καλλιτέχνες/τεχνίτες, περιορίζονται στην κατασκευή χρηστικών χειροτεχνημάτων, κυρίως ποιμενικών, με λιτή πελεκητή τεχνική, στα οποία δεν περιλαμβάνονται διακοσμητικά σχέδια και παραστάσεις.
- Πρόκειται για ξυλοτεχνικές κατασκευές (μαγκούρες, μπαστούνια, σαμάρια, ξυλάλετρα, ξύλινοι χαλκάδες) χρήσιμες για τις κτηνοτροφικές/γεωργικές ασχολίες.

Ερευνητικό Υλικό - Κατασκευές (2/5)

- Από τα έργα τους φαίνεται πως οι ασχολίες των κατοίκων καθορίστηκαν από τη γεωγραφική θέση της Σαμοθράκης. και αυτές καθόρισαν το είδος των έργων που παράγονται:
 - **ΠΛΗΡΟΦΟΡΗΤΗΣ**- «Χρειάζονται αυτά τα πράγματα, προπαντός οι τσοπαναράιοι πάνω στο βουνό που πηγαίνουν».

Ερευνητικό Υλικό - Κατασκευές (3/5)

Η ενασχόληση των παιδιών με τα έργα που παράγουν οι τεχνίτες της Σαμοθράκης τούς δίνει την ευκαιρία να κατανοήσουν ότι οι άνθρωποι που τα δημιουργούν μεγάλωσαν σε έναν τόπο με ένα συγκεκριμένο τρόπο ζωής (οικονομικό, κοινωνικό, πολιτισμικό), που καθορίστηκε από τη φύση και τις κουλτούρες της περιοχής.

Ερευνητικό Υλικό - Κατασκευές (4/5)

- Η δυνατότητα συνδέσεων που μπορεί να παρέχει η εφαρμογή με επιπλέον ιστορικό υλικό για την περιοχή.
- Χάρτες, προφορικές και γραπτές μαρτυρίες, βίντεο, φωτογραφίες, ιστορικά στοιχεία για τους τόπους που συνδέεται η ζωή των τεχνιτών.
- Μπορεί να τεκμηριώσει ή και να διαψεύσει ερμηνείες που θα προκύψουν από την ανάγνωση/ανάλυση των έργων.

Ερευνητικό Υλικό - Κατασκευές (5/5)

- Γενικότερα η ενασχόληση (ανάγνωση/ανάλυση) με τα έργα τέχνης δίνει τη δυνατότητα, οι μικροί /έξιςτορικοί, να αναδείξουν σημαντικά στοιχεία που αφορούν στον τρόπο ζωής των κατοίκων μιας περιοχής.
- Να συνδέσουν την προσωπική ευαισθησία και εμπειρία με τις κοινωνικές και πολιτιστικές αξίες,
- να αναγνωρίσουν την εθνική πολιτιστική κληρονομιά,
- και να οδηγηθούν στην ανάπτυξη κριτικής στάσης απέναντι σε ανθρώπινα προβλήματα (Μπέσσας, Βαμβακίδου, 2003).

Βιβλιογραφία (1/4)

- Burke, P. (2004). Αυτοψία, χρήση των εικόνων ως ιστορικών μαρτυριών. Μετ. Α. Π. Ανδρέου. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Cohen, D. & Rosenzweig, R. (2005). *Digital History. A guide to gathering, preserving and presenting the past on the web*. Pennsylvania: University of Pennsylvania Press και στο: Roy Rosenzweig. Center for History and New Media. (<http://chnm.gmu.edu/>).
- Daskalaki, N., Kyridis, A., Vamvakidou, I., Zagkos, C., Fotopoulos, N. (2011).
- The bourgeois and the farmer as social partition of everyday routine: small children paint the life in the village and in the city: *Proceedings International conference of semiotics, Cyprus* (submitted).
- Dervisis, S., (1998) *Students in a class as a social group and the group-centered teaching method*. Gutenberg: Athens.
- Hobsbawm, E. (1997). *Για την Ιστορία*. Μετ. Μ. Ματάλας. Αθήνα.
- Lee, K.J. (2001). Pre-service social studies teachers. Reckoning' with historical interpretations and Controversy Arising from the use of digital historical resources. *JAHC4*(2).

mcel.pacificu.edu/JAHC/IAHCIV2/ARTICLES/lee/leeindex.html

Βιβλιογραφία (2/4)

- Vamvakidou, I. & Fahantidis, N. (2004). Students find out about Historical Events through Secondary Visual Sources Using New Technologies, Modern Greek History of the 19th Century. *International Journal of Learning*, 11, 11-27.
- Vamvakidou, I., Stavrianos, G., Eleftheriou, P., Tsioumis, K., Papoutzis, L. (7-9/3/2012). Digital history and communication, arts craftsmen of wood carved works: the case of Pomaks in greek Thrace. Εισήγηση στο: *International Cogress on Visual Congress: New Approaches in Communication, Arts and design: Digitalization*. Istanbul Kultur University, Faculty of Art and Design.
- Ανδρέου, Α. (2002). Σχολική ιστορία και εικόνα. Οι πρόσφατες αναθεωρήσεις των σχολικών εγχειριδίων ιστορίας και η εικονογράφησή τους. *Επιστημονική Επετηρίδα του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων*. Παράρτημα Αρ.8, Β', 302-310.
- Ανδρέου, Α. (1995). Αναζητήσεις στο σχολικό χώρο. Σκέψεις και παρατηρήσεις στα κείμενα και την εικονογράφηση της μυθολογίας μέσα στο εγχειρίδιο ιστορίας της Γ' Δημοτικού. *Μακεδόν*, 1, 91-93.
- Ανδρέου, Α., Βαμβακίδου, Ι. (2006). *Ο πληθυσμός των αγαλμάτων, η περίπτωση της Φλώρινας*. Θεσσαλονίκη: Σταμούλη.
- Ελευθερίου, (2012). *Ιστορία και πολιτισμός: Ξυλογλυπτική και ξυλογλύπτες στην ελληνική Θράκη από το 1930 έως το 2011. Πρωτογενές υλικό και αξιοποίηση στην εκπαίδευση*. Π.Δ.Μ. (Διδακτορική διατριβή).

Βιβλιογραφία (3/4)

- Βαμβακίδου, Ι. (2002). Ιστορία και καλλιέργεια της ιστορικής σκέψης: Το μάθημα της ιστορίας ως μάθημα κοινωνικής ιστορίας. Μακεδνόν, 9, 39-52.
- Γοδόση Ζ. (2001). Προτάσεις για την προσέγγιση της λαϊκής τέχνης από τους μαθητές της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Μακεδνόν, 8, 161-175.
- Κόκκινος, Γ. (2003) Επιστήμη, Ιδεολογία, Ταυτότητα. Το μάθημα της Ιστορίας στον αστερισμό της υπερεθνικότητας και της παγκοσμιοποίησης. Αθήνα: Μεταίχμιο.
- Κυρκίνη, Α. (2001). Η αναγκαιότητα της πολλαπλής προσέγγισης του μαθήματος της ιστορίας. Τα Εκπαιδευτικά, 59-60, 54.
- Λεοντσίνης, Γ.Ν., Ρεπούση, Μ. (2001). Η τοπική ιστορία ως πεδίο σπουδής στο πλαίσιο της σχολικής παιδείας. Αθήνα: Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων.

Βιβλιογραφία (4/4)

- Μπέσσας, Δ. Βαμβακίδου, Ι. (2004). Οι οπτικές τέχνες στην πρώτη σχολική ηλικία μεθοδολογία και διδακτικές προτάσεις. Μακεδνόν, 12, 213-220.
- Μπέσσας, Δ., Βαμβακίδου, Ι. (2003). Οπτικές τέχνες στην πρώτη σχολική ηλικία. Σχεδιασμός και εφαρμογή εικαστικών προγραμμάτων. Φλώρινα (πανεπιστημιακές σημειώσεις).
- Παπακώστα, Κ. (2009). Ψηφιακή ιστορία. Στο Διαδικτυακή Επιστημονική περιοδική έκδοση: Archive: <http://www.archive.gr>
- Παπαντωνίου, Φ. (2007-2008). Παιδαγωγικές προσεγγίσεις του έργου τέχνης και εφαρμογές. Τμήμα Επιστημών Προσχολικής Αγωγής και Εκπαίδευσης Α.Π.Θ. (μάθημα).
- Παπαντωνίου, Φ. Ράδου, Ε. (2000). Εισαγωγή της σύγχρονης τέχνης στο νηπιαγωγείο: εκπαιδευτικό πρόγραμμα στην πινακοθήκη της Εταιρείας Μακεδονικών Σπουδών. Μακεδνόν, 7, 173-197.

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής και Τηλεπικοινωνιών, Βαμβακίδου Ιφιγένεια. «**Νεότερη Ελληνική Ιστορία**». Έκδοση: 1.0. Κοζάνη 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση:

<https://eclass.uowm.gr/courses/NURED273/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

